

Pháp môn Tá»nh Á»á»™ tá»jì Viá»†t Nam

Á»ng gÁ»p cá»§a ThÁ»ch NguyÁ»n Hiá»•n
22/02/2017

Pháp môn TĒnh ù tị ViÇt
Nam

* Thích Nguyên HiÁn

Nhĩ vŪi ph-t tí tu TĒnh ù tị ViÇt Nam hiÇn nay, ngoài chính hịnh niÇm Ph-t v«n có thÁ kiēm tu ThiÁn quán và trì chú nh° những ph°ing pháp trã giúp cho viÇc niÇm Ph-t °ác kiēm Ēnh. Không nên quá câu chÿp, nh°ng v«n dành những thÝi gian nhÿt Ēnh cho viÇc x°ng danh niÇm Ph-t. Sám hÑi, IÁ Ph-t cing là những trã duyên rÿt c§n thiçt. Ngoài ra c§n phÿi tu bÑ thí cúng d°Ýng, tñ lãi lãi tha, thñc hiÇn trñn v¹n Té ho±ng thÇ nguyÇn cça jì thĒa.

I. BÑi c£nh TĒnh ù tông ViÇt Nam

Nói çn IĒch sí Ph-t giáo ViÇt Nam, h§u hçt

ng°Ýi ta ngh) ngay çn ThiÁn tông. G§n nh° ch°ng có mùt sí liÇu nào nói vÁ TĒnh ù. ViÇt Nam Ph-t giáo sí l°ác cça TT.Thích M-t ThÁ không há nói çn TĒnh ù. BŪ ViÇt Nam Ph-t giáo sí lu-n cça NguyÁn Lang dày çn hịn 1000 trang, trong ó chĒ có ch°a §y hai trang nói vÁ ðnh h°ßng TĒnh ù giáo Ni vŪi phái ThiÁn Vô Ngõn Thông và mùt vài nh-n Ēnh §y tính chç quan.

Chính giáo s° NguyÁn Lang viçt: Sĩ phÑi hãp giã ThiÁn

và TĒnh ù sau này s½ trß nên quan trñg trong jò Ph-t tị ViÇt Nam (ViÇt Nam Ph-t giáo sí lu-n, q.1, tr.204). Câu kçt hai trang nói vÁ TĒnh ù ÿy bĒ bĒ lĩng.

Ch°ng ai biçt nó quan trñg nh° thç nào? Pháp môn TĒnh ù °ác truyÁn vào ViÇt Nam vào thÝi gian nào? Có sĩ truyÁn thĒa không? Ph°ing pháp hành trì cing nh° sĩ chĒng nghiÇm cça nó ra sao không há °ác nh-c çn. ây chĒ là sĩ khan hiçm tài liÇu vÑn chĒ đñã c n b£n vào ThiÁn UyÁn T-p Anh Á viçt sí hay ó là thiên kiçn cça ng°Ýi viçt sí bĒ óng khung bßi ThiÁn híc?

Rÿt may là trong bŪ IĒch sí Ph-t giáo ViÇt Nam cça híc

giĒ Lê Mịnh Thát, dù không dành mùt ch°ing nào nói vÁ TĒnh ù, nh°ng vŪi thái ù khách quan phân tích sĩ kiÇn qua các thÝi jì, ph§n nào giúp cho ta l°ãm l-t °ác vài yçu tñ Á tìm mÑi liên hç cça TĒnh ù giáo trong IĒch sí phát triÁn Ph-t giáo tị ViÇt Nam.

Có l§n ng°Ýi viçt °ác lên Ēnh núi Yên Tí quê h°ing cça

ThiÁn phái Trúc Lâm. TĒ Ēnh chùa Óng i xuÑng núi trong mùt sŪm §y s°ing, tôi ã chĒng kiçn c£nh niÇm Ph-t A Di ã vang c£ núi cça hàng ngàn tín Ó lác tác lên núi tĒ ĩm khuya. Cái c£nh mà mùt thi nhân tiÁn chiçn tĒng mô tĒ:

G-y trúc đt bà già tóc bçc

L§n l§n tràng hịt miÇng Nam Mô

(Anh Thj)

Không phÿi chĒ có bà già tóc bçc, già tr» IŪn bé l§n

l°át lên núi, vĒ i vĒa niÇm, mxi b°Ūc chân chịm vào tĒng thŪ rÁ °Ýng TŪng là miÇng nß mùt câu A Di ã Ph-t ngân dài. NguyÁn Nh°ác Pháp trong bài thj Em i chùa H°ing nŌi tiçng cing không quên nh-c çn câu Nam Mô A Di ã vÑn ã thành chi tiçt không thÁ thiçu. NgŌi tr°Ūc sân chùa Hoa Yên, tôi tñ hĩ: Giáo lý TĒnh

ù A Di ã thĒnh hành tị quê h°ing ThiÁn phái Trúc Lâm tñ bao giÝ mà sâu -m

çn nh° v-y? H°n không phÿi chĒ mũi vài chác n m mà phŌ c-p nh° thç. Bßi chính

Giáo s° NguyÁn Lang ã tĒng nh-n Ēnh: Sĩ có m-t cça giáo lý TĒnh ù ß ViÇt Nam °ác ánh đÿu ch-m l m là vào kho£ng giã thç kç XI (S d, tr.202).

Thñc ra, t° t°ßng TĒnh ù xuÿt hiÇn ß ViÇt Nam có thÁ tr°Ūc

c£ Trung Quñc. Trong thÝi jì Ph-t giáo quyÁn n ng tr°Ūc thÝi Hai Bà Tr°ng (n m 43), chúng ta ã thÿy ph£ng phÿt t° t°ßng TĒnh ù thÁ hiÇn qua hình £nh vĒ Ph-t khác vŪi ĩc Ph-t IĒch sí. çn Mâu Tí, Lý ho-c lu-n (kho£ng cuÑi thç kç II Tây IĒch), khái niÇm NiÇm Ph-t ã °ác nh-c çn nh° mùt công phu tu hành. Giai ojn hình thành Lác ù T-p kinh và Cñu Tjç Thí Dã kinh, theo híc giĒ Lê Mịnh Thát là

trong những n m 138 trã i. Ông vi: iẤm cŞn l°u ý là truyÁn 60 (cça Cñu Tj p Thí Dã kinh NV) là v n b£n Şu tiên hiÇn biçt nh̄c tUi danh hiÇu éc Ph-t A Di à trong IẾch sí Ph-t giáo n°Úc ta. Tín ng°áng A Di à tē ó xuýt hiÇn khá sŰm và çn kho£ng n m 450 ã chiçm l)nh °ác mŰt vĒ thç trÍng yçu ß Trung tâm Tiên Sjn... (Lê Mjnh Thát, LẾch sí Ph-t giáo ViÇt Nam, t-p 1, NXB Thu-n Hóa, tr.109). Nh° v-y, ß Şu thç k÷ thē V Tây IẾch, Kinh Vô L°ång Thí và Quán Vô L°ång Thí cing ã thĒnh hành ß Giao ChÉ. NŰi dung cça sáu lá th° và cái chçt cça àm Ho±ng do sí gia Lê Mjnh Thát phân tích cho ta mŰt nh-n Ēnh rõ ràng vÁ sñ phát triÁn cça TĒnh Ù giáo ViÇt Nam thÝi kó Şu (1). Tr°Úc khi ThiÁn pháp cça Tó Ni a L°u Chi truyÁn çn Tiên Sjn qua Pháp HiÁn ß ó, àm Ho±ng ã xiÁn d°jng TĒnh Ù giáo mjnh m½ qua viÇc tăng Kinh Vô L°ång Thí và Kinh Th-p Lác Quán, lòng thÁ vÁ An d°áng quNc. Trên cç sß sí liÇu có °ác, ta có thÁ tjm xem àm Ho±ng nh° Sç tŌ cça TĒnh Ù tông ViÇt Nam (?). Rýt tiçc sau ó ta không có mŰt chi tiçt liên hÇ nào nói vÁ sñ truyÁn thēa. Nh°ng sñ th-ng thç cça sáu lá th° cùng £nh h°ßng cái chçt cça àm Ho±ng, ch̄c ch-n t° t°ßng TĒnh Ù A Di à s½ còn phát triÁn sáu rŰng song song vŰi ThiÁn pháit Tó Ni a L°u Chi.

çn thç k÷ XI, chính xác là vào n m 1057, mŰt lang t°Űng cça vua Lý Thánh Tông ã chjm kh̄c mŰt pho t°ång Ph-t A Di à b±ng á cao 2,5m tç núi Ljnh Kha, huyÇn Tiên Du, tĒnh B̄c Ninh. T°ång này hiÇn v«n còn thÝ ß chùa Ph-t Tích, B̄c Ninh, bia á cça chùa có nói vÁ chuyÇn này. ây có thÁ là t°ång Ph-t A Di à b±ng á IŰn nhýt ß ViÇt Nam. ThiÁn s° Không LŰ (?-1119) thuÙc Ýi thē 9 dòng Vô Ngôn Thông cing tēng sang nhà TŰng xin Ông vÁ úc Té khí, trong ó có mŰt t°ång Ph-t A Di à thÝ tç chùa Quónh Lâm.

Trong An Nam Té khí chÉ có mŰt pho t°ång Ph-t, ó là t°ång Ph-t A Di à do mŰt thiÁn s° úc tç, iÁu ó chéng tí tín ng°áng Di à không thua kém ThiÁn tông. Sau Không LŰ là TĒnh Lĩc (1112 - 1175) Ýi thē 10 dòng Vô Ngôn Thông, ng°Yi ã ÷c °ác pháp NiÇm Ph-t Tam muŰi. S° dçy: Các ng°j! Týt c£ các ng°Yi hlc ço lÿy tâm siēng n ng cúng d°Ýng Ph-t, không gì khác hçn chÉ cŞu dēt °ác các nghiÇp ác. Tâm miÇng niÇm tăng, tin hiÁu nghe nh-n, ß chx v-ng v» yên l-ng, gŞn thiÇn trí thēc. Nói ra Ýi hòa nhã, nói ph£i thÝ úng lúc, trong tâm không khiçp nh°ác... LiÁu çt ngh)a lý, xa lia ngu mê, an trả chx bÿt Űng. Quán tÿt c£ pháp vô th°Ýng vô ngã, vô tác vô vi (ThiÁn s° ViÇt Nam,

Thích Thanh Tē, tr.143). Nh° v-y TĒnh Lĩc là mŰt thiÁn s° nhÝ công phu niÇm Ph-t mà hoàn thành °ác ThiÁn Ēnh. ây là sñ phŰi hãp giia ThiÁn và TĒnh Ù cça ThiÁn pháit Vô Ngôn Thông mà nguŰn gNc cça nó có thÁ xuýt phát tē V)nh Minh Diēn Thí ß Trung QuNc.

Chúng ta không biçt °ác Kinh iÁn TĒnh Ù giáo thÝi kó này nh° thç nào (2). Nh°ng çn Ýi TrŞn, qua tác ph©m Khóa H° Lác cça TrŞn Thái Tông (1218 - 1277), t° t°ßng vÁ niÇm Ph-t ã chín muŰi çn Ù ta có c£m t°ßng pháp môn NiÇm Ph-t ã hoàn bĒ nh° mŰt tông pháit chính yçu cça ViÇt Nam song song vŰi ThiÁn pháp.

Trong Khóa H° Lác, ngoài những chç Á c n b£n nh° khuyên phát tâm BŌ Á, lu-n vÁ s̄c thân và các bài v n r n giĩ ngç GiŰi..., tác ph©m còn có hai bài lu-n vÁ NiÇm Ph-t và Tía ThiÁn. Bài bàn vÁ niÇm Ph-t tuy ng-n gín nh°ng súc tích, bao quát toàn bŰ giáo ngh)a Tam thēa, phân tích Şy ç pháp môn dành cho th°ång trung hç trí. Không rõ vĒ vua Şu tiên Ýi nhà TrŞn ã °ác thí giáo tē âu mà lç có kiçn giēi vÁ TĒnh Ù sâu s̄c nh° thç. Sau khi phân tích ngh)a NiÇm Ph-t dành cho ba hçng c n trí, TrŞn Thái Tông viçt: Ba hçng ng°Yi trên, tuy nông sâu khác nhau, nh°ng tŰi chx sß ÷c là mŰt. Song lŰi tu theo th°ång trí, nói thÝi dÁ, nh°ng làm lç khó (...). LŰi tu theo hç trí, lÿy niÇm Ph-t làm nÿc thang, chú ý ß thiÇn duyên, nguyÇn sinh sang n°Úc Ph-t, siēng n ng tinh tÿn, tâm tính thuşn thắc, sau khi mjng chung, theo nguyÇn cça mình °ác sinh sang n°Úc Ph-t. ã sinh sang n°Úc Ph-t rŌi, thÝi thân ó không bao giÝ mÿt. Ng°Yi tu hlc Ýi nay, ã °ác mang thân ng°Yi, Áu có ba nghiÇp, lç ch°ng lÿy môn niÇm Ph-t Á cŞu sinh sang n°Úc Ph-t, thÝi không thÁ °ác. Nh° muŰn niÇm Ph-t, tēc ph£i lÿy hç trí làm tr°Úc. Tç sao? Vì có chú ý v-y. Ví nh° có ng°Yi làm ài ba tŞng, mà không cÿt tŞng d°Űi tr°Úc, tÿt không thÁ có °ác! (Khóa H° Lác, b£n dĒch cça HT.Thích Thanh KiÁm, 1997).

ThŞy cça vua TrŞn Thái Tông không ai khác hçn là Trúc Lâm QuNc s°, tēc ThiÁn s° ço Viên (theo ThiÁn UyÁn T-p Anh) hay Viên Chéng (theo tài liÇu truyÁn thēa chùa Hoa Yên). Nh° ta ã biçt, ThiÁn s° ço Viên có £nh h°ßng rÿt IŰn çn sñ tu hlc cça TrŞn Thái Tông và có óng góp IŰn trong viÇc kiÁm íc các bŰ Kinh lác tr°Úc khi kh̄c b£n gx Á ÿn loạt phát hành. ço Viên là Ç tí cça HiÇn Quang, tēc TŌ thē hai cça truyÁn thŰng Yên Tí. iÁu này chéng tí

trở lại khi Trùng Nhân Tông thành lập phái Thiền Trúc Lâm thì tại núi Yên Tử, Thiền và Tịnh là song hành thể hiện qua tác phẩm của Thái Tông và nói cho cùng, thì toàn bộ Khóa học là các khoa nghi lễ sám pháp kinh điển khuyến học ủng hộ thiên nhân và Tịnh là vua sư Trùng Nhân. Đây là cơ sở khá thuyết phục để giải thích các nhà viết sử công tìm hiểu truyền thừa Thiền tông Việt Nam. Tuy Trung Tông (S), vẫn chế độ bất qua tông Tịnh Thiền hức, là chủ nguồn của Thiền phái Trúc Lâm, cũng từng có thi kệ nói về Tịnh

U:
Tâm núi Di Đà tí mị khu
ông Tây Nam Bắc pháp thân chu
Trùng không chế kiến cô luân nguy cút
Sát hại trùng trùng dị mịn thu.
(Di Đà vẫn thực Pháp thân ta
Nam Bắc ông Tây khắp chói là
Trùng thu ngũ giữa trời cao rùng
êm lòng trùng động rùng chi u xa).

(Nguyễn Lang dịch)

Vào thời kỳ khai sáng Thiền phái Trúc Lâm, trùng cũng áp dụng pháp niệm Phật Phật-tâm-pháp trong những buổi trùng chúng vân tập. Sách Thiền học Yên Tử cũng ghi lại cuộc vận dụng của Trúc Lâm vào việc trùng trong khi trùng chúng hành pháp niệm Phật Phật-tâm-pháp trên chính diện. Chi tiết này đã được giáo sư Nguyễn Lang nhắc đến trong phần Các khuyến học ủng hộ tông Tịnh trong Phật giáo Việt Nam (Sđ, tr.457). Thế nhưng nó chế độ bất qua tông Tịnh như một chi tiết phải. Trong khi các tác phẩm khoa sử của Việt Nam phần nhiều là Giáo Thiền như triết lý, trùng không muốn nói là thiên nhân và Giáo. Kinh học Tịnh U giáo Việt Nam còn có thể thấy qua chùa tháp Cửu Phẩm Liên Hoa do Tam Tổ Huyền Quang dựng tại chùa Ninh Phúc (tức chùa Bút Tháp). Tháp này hiện nay vẫn còn, cột đá xoay quanh một trục chính giữa. Đây có lẽ là biểu tượng vô giá của Tịnh U tông Việt Nam cũng dựa trên học thuyết. Về nghi lễ và nghi thức tụng niệm trong hai thời công phu sớm tối, ngoài các tụng chú vẫn của Mật giáo, Kinh A Di Đà, tụng chú vãng sinh Tịnh U, niệm Phật Phật-tâm, lễ Phật và hồi hướng Cốt lõi là những hành nghi kệ tụng, tụng như không có một bên kinh nào tụng tụng là Thiền hức chế độ vào trong hai thời khóa tụng trùng thế kỷ XVII, khi Thiền sư Chân Nguyên khôi phục lại truyền thống Trúc Lâm Yên Tử thì cũng là lúc mà Tịnh U giáo chiếm về trí tuệ kệ tụng trong Phật giáo Việt Nam. Thế Chân Nguyên trùng các danh từ ngoài và trong trong suốt thế kỷ XVIII, XIX, muốn liên hệ về Tịnh U tông có thể dễ dàng tìm thấy qua các tác phẩm các Tổ sư các loại hình văn hóa. Số kệ tụng có lẽ phải chú ý về một công trình công phu hoàn chỉnh chế độ. Các tác phẩm văn học hiện trong thời kỳ này như Cung oán ngâm khúc, Kim Vân Kiều truyện v.v... đều mang thiên hướng Tịnh U. Quả là không khó để tìm hiểu vì sao Tịnh U giáo thịnh hành kệ tụng rùng rãi tại Việt Nam hiện nay.

II. Giáo nghĩa Tịnh U và Bồ đề

chánh Tịnh U

Tịnh U vẫn là một khái niệm rất rùng. Pháp sư Thuận cũng từng nói: Giáo lý và Tịnh U, không nên tách thành tông học lập. Cũng như thế Thái Học cũng dạy: Lu-t là nền móng chung của Tam thừa, Tịnh là cái che chở chung của Tam thừa (Lu-t thuyết một về Tịnh U và lợi ích của việc hành Thiền; bên dịch của Nguyễn Văn Phát, Trung tâm Phật học Việt Nam, Hà Nội, 1991). Nguyên lý Phật giáo hay tại gia đều phải hành trì giáo lý. Cũng vậy, Tịnh U là một thế giới lý tưởng mà bất kỳ tông phái nào, dù Tiểu thừa hay Đại thừa đều có thể tu hành để đạt được. Nguyên lý có thể tông rất một, cũng thừa nhận rằng dù Thiên Thai, Mật Tông, Duy Thức, Tam Luận cho đến Thiền tông đều có thể tu hành và hoằng động Tịnh U.

Việc hoằng động Phật pháp tại thế gian phải xem đúng hai mặt lý trí và tình cảm. Tịnh U tông có thể dung hòa chế độ hai yêu cầu này. Chỉ Tịnh có hai nghĩa: Số thanh tịnh của chúng sinh và số thanh tịnh của thế giới. Nếu tâm thanh tịnh thì chúng sinh tịnh và tùy đó tâm tịnh tức Phật U tịnh (Kinh Kim Cang). Nhưng Tịnh U thì có rất nhiều cõi. Các Kinh đều đã giới thiệu chi lý y báo và chính báo các cõi Tịnh từ cõi trời Đâu Suất, cõi trời h-u thân của Bồ tát Di Lạc cũng vậy. Rồi Tịnh U của cõi Phật A Súc, Tịnh U của cõi Phật Dược Sư, kể cả Tịnh U hàng Bồ tát La trong truyền thuyết của Mật giáo. Ngoài ra cũng có thể chia Tịnh U thành các cõi như Thế Ý Tịnh Quang U, Thế báo vô chướng ngại U, Phạm thánh Ông cõi U và Phụng tụng niệm hiền cõi U. Có rất nhiều

iÁu cşn bàn vÁ những khái niÇm này. Ðây tôi chÉ muŃn lu-n vÁ TĒnh Û Cñc lçc ph°ing Tây cça éc Ph-t A Di à mÙt tín ng°áng hçt séc thĒnh hành ß Trung QuŃc và ViÇt Nam

trong c-n và hiÇn ÿi.

Pháp môn TĒnh Û cing có rñt nhiÁu cách tu hành. Ðây cing xin giÛi hçn trong pháp Trì danh niÇm Ph-t. Téc pháp môn mà các hành giĒ niÇm Ph-t, y theo TĒnh Û tam bù kinh A Di à, Vô L°ãng Thí và Quán Vô L°ãng Thí hành trì, nguyÇn cşu vãng sinh vÁ Cñc lçc. Đây là mÙt pháp môn mà ch° TÕ xiÁn d°ing là thù th_ng nhñt. Ng°Ýi ViÇt Nam luôn có t° t°ßng dung hòa, nên trong các thÝi khóa tăng tçj các chùa ß ViÇt Nam, tôi luôn nh-n thñy sñ kçt hãp cĒ ThiÁn - TĒnh - M-t.

Chñng hçn các bài kÇ quán t°ßng là ThiÁn, các bài chú nh° L ng Nghiêm, ÿi Bi, Cát t°Ýng, Vãng sinh là khuynh h°Űng M-t, phşn kinh chính th°Ýng là kinh Di à hay ph©m PhŌ Môn. Sau ó luôn có phşn trì danh niÇm Ph-t... đây là mÙt chi tiçt hçt séc thú vĒ: Nçu lĒch sí t° t°ßng dân tÙc là Tam óng nguyên (Thích, ÿo, Nho) thì lĒch giá Ph-t giáo dân tÙc lçj cing là Tam tông nhñt trí (ThiÁn, TĒnh, M-t). Nçu Thích, ÿo, Nho tēng theo thÝi kó mà h°ng phç thì ThiÁn, TĒnh, M-t cing tuy theo giai oçn mà thĒnh suy khác nhau. Vào thÝi kó du nh-p, Ph-t giáo ViÇt Nam nhuŃm màu s_c quyÁn n ng, M-t giáo trß thành ph°ing tiÇn hóa ÿo hçu hiÇu. Ð thÝi ÿi h°ng thĒnh cça Ph-t giáo, sông núi thanh bình, ng°Ýi ng°Ýi hít thß cái không khí sâu ĩng cça ÿ trÝi Á tìm vÁ cÙi nguŃn tâm théc, ThiÁn tông h°ng thĒnh. Còn giai oçn hiÇn nay, chiçn tranh lan tràn thç giÛi, bÇnh dĒch hoành hành, môi tr°Ýng nhiÁm Ûc..., ng°Ýi ta thích mç t°ßng vÁ mÙt thç giÛi thanh tĒnh, mÙt thç giÛi an lành và TĒnh Û Cñc lçc °ãc giÛi thiÇu nh° mÙt cõi lý t°ßng. Ng°Ýi ta tin t°ßng và h°Űng vÁ, thñc chñng có gì là lçj.

T° t°ßng Giáo ThiÁn nhñt trí ã °ãc ThiÁn s° V)nh

Minh Diên Thí ß Trung QuŃc Á x°Űng qua bài kÇ Té lçu giĒn có thÁ nói phù hãp nhñt vÛi Ph-t tí ViÇt Nam hiÇn ÿi. Nh°ng ß Trung QuŃc tē x°a, sñ phân chia rçh rời ThiÁn TĒnh ã khiçn cho thái Û HiÁn k- giáng tha òi lúc çn méc gay g't. TĒnh Û Chân tông và Nh-t Liên tông ß Nh-t BĒn cing rçj vào tình trçng này.

Riêng ß ViÇt Nam tē x°a, nh° trong phşn tr°Űc ã chéng minh, cĒ hai ThiÁn phái Tó Ni a L°u Chi, Vô Ngõn Thông và cĒ ThiÁn phái Trúc Lâm Yên Tí Áu v-n dđng pháp môn TĒnh Û. Tuy kiēm tu nh°ng TĒnh Û v«n °ãc xem nh° pháp môn chính yçu, phù hãp vÛi c n cç chúng sinh Ýi mçt pháp. Tuy cçj hóa ÿo là ph°ing chđm hành ÿo cça Ph-t giáo trong młi thÝi kó.

Pháp môn TĒnh Û áp éng °ãc hai nhu cşu lý trí và tình cĒm, dung hÛi °ãc cĒ lý và sñ . iÁu áng tiçc là mÙt sñ ng°Ýi, khi °ãc hñi vÁ TĒnh Û,

do Ñi phó vÛi tri théc khoa hçc nên ã khá duy lý khi giĒi thích vÁ TĒnh Û Cñc lçc. VÁ mÙt thç giÛi Cñc lçc nh° trong kinh A Di à j trình bày, hí cho rñng ó chÉ là ph°ing tiÇn d«n d't. Hí cho rñng Nhñt thiçt duy tâm, Tùy kó tâm tĒnh...

VÁ lý thì hí có thÁ ùng, nh°ng nçu bị sñ mà chÉ theo lý, ó hoàn toàn không phĒi là bŌn ý cça TĒnh Û. MÙt sñ ng°Ýi khi nghiēn cçu vÁ lĒch sí hình thành kinh iÁn ÿi thēa lçj rçj vào mÙt c n bÇnh trşm kha khi cho rñng kinh A Di à không phĒi do Ph-t thuyçt nên chÉ xem nh°... ph°ing tiÇn cça ÿi thēa, mÙt chñ ph°ing tiÇn şy ý tçm bã ché không phĒi ph°ing tiÇn tích cñc cça ÿi thēa. Nh° v-y, hí chÉ mÙi biçt °ãc lĒch sí hình thành, xuñt hiÇn cça kinh mà không n_m °ãc lĒch sí t° t°ßng cing nh° giá trĒ thñc tçj cça Ph-t giáo. Sñ bình ãng cça các chúng BŌ tát, Thanh v n xuñt hiÇn trong Pháp Hoa, sñ xuñt hiÇn cça Duy Ma C-t Á dung hòa và th ng hoa sé mÇnh cça c° s) trong BŌ Tát oàn, vĒ trí Th_ng Man phu nhân trong quá trình xóa bỏ thái Û phân biÇt nam nữ cing nh° sñ trang nghiēn TĒnh Û thù th_ng cça Hoa Nghiēm, Di à, D°ãc S° v.v... là mÙt tiçn trình tñt yçu và -c s_c cça ÿi thēa. Chúng chñng những không xa lia thñc tçj mà còn là phát biÁu mÙt cách chân thñc bĒn hoài cça éc Ph-t vŃn ch°a thÁ nói hçt °ãc trong bŃn m°çj chín n m ng'n ngçj cça Ýi Ngài trong mÙt bŃi cĒnh xã hÛi khác và không Á lçj mÙt chñ viçt. Do ó, nçu phç nh-n TĒnh Û Di à là vô tình phç nh-n cĒ bĒn hoài cça éc Ph-t.

TĒnh Û Cñc lçc là mÙt thç giÛi hiÇn thñc. Thç giÛi ó n±m trong nguyÇn lñc cça Ph-t A Di à ché không phĒi ß mÙt nçj nào ó Á cho những thiÁn kiçn cça khoa hçc thñc nghiÇm dùng máy bay phĒn lñc tìm çn Á cân ong o çm. Chēng nào cuÛc Ýi này còn khŌ au, sinh tí, chēng nào ng°Ýi ta còn thñy sñ khŌ au này là th-t thì chēng ÿy thç giÛi Cñc lçc v«n còn có th-t. Bao giÝ ng°Ýi ta không còn bĒ tham sđn si mçn ràng buÛc, thç giÛi này là thanh tĒnh và an lçc, thì chēng ÿy Cñc lçc không cşn nữa.

Kinh A Di à °ãc hình thành ß mñ Û. CĒnh giÛi Cñc lçc

giúi thiÇu trong kinh là giúi thiÇu cho phù hãp vúi huyán híc ưn ù và nhu cõu cça con ng°Yi thÝi ỵy. Trong nh-n théc cça các b-c Thánh ưn ù ngày x°a, sông núi là v-t cách trß, sñ g-p ghÁnh là mýt cân Ñi, bài b-m là nhiÁm ô và sñ nghèo khỔ là... kém ph°Úc báo. Do ó, c£nh giúi trong Kinh A Di à b±ng ph³ng, Áu -n, thanh t£nh, giàu có và diÁm IÇ.

Cây cÑi, iÇn °Ýng, lÿu các, thýt b£o trang nghiêm...

Áu là ph£n ánh trong trung thñc °Úc mị cça tâm théc ưn ù. Thç thì tị sao ngày nay khi gi£ng vÁ Cñc lịc cho ph-t tí ViÇt Nam, ta lị không nói T£nh ù không có c£nh... k't xe, T£nh ù không có bÇnh AIDS, chiçn tranh; môi tr°Ýng tuyÇt 1p, cñc kó sịch s½, thanh t£nh. Tị sao không gi£ng r±ng T£nh ù không có c£nh con cái tñ cha m¹, trò ánh thÿy, bịn bè lèa líc nhau. Tị sao lị không thÁ nói r±ng ß cõi ỵy Vi phong xuy ùng trên nhĩng ngñn thông, ngñn d°ing liÁu, phát ra âm thanh vi vu, làm lay ùng nhĩng chiçc phong linh d°Ui mái thÁm cça nhĩng chùa, viÇn n±m thþp thoáng d°Ui r-ng tre già. Nhĩng dòng suÑi quanh n m mát r°ái ch£y qua nhĩng s°Yn Òi cỉ xanh mịn mßn, iÁm xuyçt b±ng nhĩng luÑng hoa cỉ may ngan ngát ven bÝ... RÓi nhĩng con °Ýng cát sịch m£n màng, nhĩng lÑi sñ thân th°ing d«n vào cÕng chính iÇn. SÙm chiÁu, chúng sinh ß cõi ỵy b-n áo tràng ch£nh tá, hái nhĩng bông hoa tñm nhýt dâng lên cúng d°Ýng éc Ph-t, sau ó vÁ niÇm Ph-t, niÇm Pháp, niÇm T ng...

ó là nói vÁ sñ t£nh hóa cça nhân giúi, còn chúng sinh giúi cing v-y: Ýi sñng kinh tç dÓi dào, xã húi nhân quşn thuşn thiÇn, không có sñ phân biÇt chçng tÚc, giàu nghèo, mịnh yçu, không có sñ oán ghét thù £ch. Ñi vúi thân tâm thì bình ³ng, tñ do. Týt c£ nhĩng khái niÇm tñ do, bình ³ng cça thç giúi này Áu xuýt phát tẽ sñ chþp ngã và ngã sß. Còn Ph-t pháp thì dĩa trên nÁn t£ng vô ngã và vô ngã sß Á thi thiçt T£nh ù. iÁu ó hoàn toàn phù hãp vúi °Úc mị chung cça nhân loj.

Thñc ra, thç giúi Cñc lịc có thÁ thù th`ng, viên mãn gþp triÇu lşn nhĩng iÁu °ác diÁn ịt trong kinh A Di à, tùy theo chính báo cça mxi ng°Yi mà y báo khác nhau. Nhĩng iÁu tôi nói trên kia có v» nh° ùa, thñc ra có thÁ ó là y báo kém cỉ cça b£n thân tôi. Chúng ta có thÁ diÁn ịt T£nh ù thù th`ng bao nhiêu cing °ác, miÁn c£nh giúi ỵy không xa rÝi tşm hiÁu biçt cça con ng°Yi.

Còn mÙt iÁu nĩa cing rýt quan trính: P ViÇt Nam, mÙt sñ ng°Yi tri théc thì rị vào duy lý. Sñ còn lị khi tin vÁ T£nh ù, hşu hçt Áu xem T£nh ù nh° mÙt cõi v)nh h±ng, khi ã vãng sinh vÁ ó coi nh° Ýi Ýi h°ßng phúc an nhàn. T° t°ßng này vô tình biçn T£nh ù thành mÙt thê thiên quÑc cça Thşn giáo, giÑng nh° thiên àng cça Thiên Chúa giáo, nçu tin t°ßng và x°ng danh hiÇu Ngài thì s½ °ác Ngài r°Úc vÁ Cñc lịc. Hỉ không biçt r±ng Cñc lịc ch£ là cõi tịm, vãng sinh vÁ s½ °ác nhĩng th`ng duyên nh° Ch° th°ãng thiÇn nhân câu húi nhýt xé, trñc tiçp °ác nghe Ph-t A Di à thuyçt pháp, v.v... Tñ tánh A Di à và éc Ph-t A Di à không ph£i mÙt, không ph£i khác. Chþp tánh bĩ t°Úng, chþp t°Úng bĩ tánh Áu sai lşm c£.

Ng°Yi tu T£nh ù úng ưn là ng°Yi dung húi c£ tánh t°Úng.

Ba yçu tñ quan trính cça ng°Yi tu T£nh ù là Tín, nguyÇn, hịnh. Tín là tin c£ lý l«n sñ. NguyÇn là nguyÇn tẽ nị tâm và hịnh là hành c£ chính l«n trã. Không thÁ không có ph°Úc báo mà có thÁ vãng sinh (Být kh£ d) thiÁu thiÇn c n ph°Úc éc, nhân duyên ưc sinh b£ quÑc). Vì thç, ng°Yi tu niÇm Ph-t cşn ph£i gii giúi nghiêm minh, bñ thí cúng d°Ýng, mß rÙng tẽ tâm và an nh«n být ùng.

Ph°ing tiÇn thiÇn x£o cing là mÙt yçu tñ quan trính giúp hành gi£ niÇm Ph-t dÁ nhĩçp tâm. Khoa híc kù thu-t ngày nay phát triÁn, chúng ta có thÁ v-n dâng chúng cho nhĩng ph°ing tiÇn tịo th`ng duyên niÇm Ph-t. Ch³ng hịn nh° ß ài Loan ã chç h³n mÙt loj radio ch£ chuyên niÇm Ph-t vúi âm iÇu trşm bÕng theo tiçng nhịc. Tiçng chim, tiçng gió, tiçng suÑi cing có thÁ thâu thành b ng nhịc nh¹ nhàng, khác vúi nhĩng âm thanh x-p xinh hay g`t gĩng cça Ýi th°Ýng giúp ng°Yi ta dÁ l`ng lòng lị. Các thiçt b£ iÇn tí, ánh sáng òn v.v... cing là nhĩng ph°ing tiÇn thiÇn x£o trã giúp hành gi£ nhĩçp tâm niÇm Ph-t. Chúng ta có thÁ gãi ý cho các nhà s£n xuýt chç tịo hàng loj các thiçt b£ ỵy, ó cing là mÙt thê v n hóa cça T£nh ù, vô cùng cşn thiçt.

Tóm lị, Ñi vúi ph-t tí tu T£nh ù tị ViÇt Nam hiÇn nay, ngoài chính hịnh niÇm Ph-t v«n có thÁ kiem tu ThiÁn quán và trì chú nh° nhĩng ph°ing pháp trã giúp cho viÇc niÇm Ph-t °ác kiên £nh. Không nên quá câu chþp, nh°ng v«n dành nhĩng thÝi gian nhýt £nh cho viÇc x°ng danh niÇm Ph-t. Sám hÑi, lÁ Ph-t cing là nhĩng trã duyên rýt cşn thiçt. Ngoài ra cşn ph£i tu bñ thí cúng d°Ýng, tñ lã lã tha, thñc hiÇn trín v1n Té ho±ng thÇ nguyÇn cça ịi thẽa. Tôi °ác xuýt gia và tu híc tị trú xé H°ing Nghiem có

thÃ nói là mÙt trú xé TËnh Ù thušn nh»t nh»t ß ViÇt Nam hiÇn ÿi. Njì ó ã têng có ba vË Hòa th°ång ThiÁn Tâm, Bíu HuÇ và Bíu Lai Á x°Úng kçt xã niÇm Ph-t. ThŞy bÕn s° cça tôi cing là ng°Ýi tích cũc xiÁn đ°ing TËnh Ù. Trong không khí sÙm hòm nghe chuông mõ ngân vang đ«n nhËp câu A Di à Ph-t, đ°Ýng nh° có mÙt nhân duyên nào mà niÁm tin cça tôi không cŞn phËi trËi qua óc t° biÇn viÁn vông. NiÁm tin ó có thÃ xu»t phát tẽ sãi chuxi hjt cça thŞy, b°Úc chân cça thŞy hay trong chính âm thanh câu niÇm Ph-t cça thŞy. Tôi ôm choàng lÿy nó, không cŞn lý giËi. RÓi mxi n m, ngày gix TÕ HuÇ ViÁn, ngày vía Ph-t A Di à hai ngày IÁ IÙn nh»t trong trú xé T ng Ni vân t-p niÇm danh hiÇu Ph-t vang c£ núi rêng, Γng t-n áy sông.

Câu A Di à quyÇn trong gió, tho£ng trong ngín cũ cành cây, ¥m trong têng hjì thß. Những tháng ngày ¥y th-t hjnh phúc, th-t thanh bình. Tôi ã ánh m»t nó Á i vào phÑ thË. Bãy giÝ, r»t nhiÁu ÿo tràng tu TËnh Ù, nh° chùa Ho±ng Pháp (Hóc Môn) tÕ chéc Ph-t th»t, ng°Ýi ông £o hàng ngàn. Ng°Ýi ta h°Úng vÁ TËnh Ù quá nhiÁu khiçn lòng tôi c£m th»y nao nao, muÑn ghi lji vài suy ngh) Á xác tín niÁm tin và gãi mß vài ý kiçn, gíi là mÙt chút nhÙ ân ThŞy TÕ, đ«u nh-n Ënh vÙi vàng có thÃ làm lÇch lçc, i sai.

(1) Xem các ch°ing VIII, IX và X cça sách ã đ«n.

(2) (R»t tiçc sĩ kh£o cçu cça sí gia Lê Mjnh Thát chË mÙi çn Ýi Lý, ch°a xu»t b£n t-p 3 nói vÁ các thÝi kó sau. Ngay trong thÝi kó này ông cing không ã tâm çn TËnh Ù giáo).Á